

Trollbäckens Egnahemsförening

www.tef.nu - org.nr. 812400-3925 (ideell förening) - Box 2037, 135 02 Tyresö - PG 4643-3

En ideell förening sedan 1911 för alla boende i Trollbäcken, oavsett boendeform

SYNPUNKTER PÅ DET FÖRSTA FÖRSLAGET TILL NY ÖVERSIKTSPLAN FÖR TYRESÖ KOMMUN

Föreningen har i juni förra året redovisat sina samlade synpunkter på Trollbäckens framtida utveckling inför översiktsplaneringen. På föreningens uppdrag har arbetsgruppen för planfrågor genom Svante Berg, Kjell Fridlund, Henrietta Palmer, Bengt Svensson och Lena Öhrlund studerat förslaget till ny översiktsplan. Nedan redovisas föreningens synpunkter samt en del idéer som framkommit tidigare och under detta arbete.

PROCESSEN OCH SAMRÅDSHANDLINGEN

Ledord som vi önskar ska prägla arbetet med översiktsplanen

Estetik – Hur upplevs Trollbäcken av dem som bor där, av dem som besöker och dem som bara kör igenom? Vi vill att en hög estetisk nivå skall genomsyra miljön i Trollbäcken, i allt från de arkitektoniska kravs som ställs på all nytt bebyggande, i planering och skötsel av utemiljö, skyltsystem och belysning, hur man välkomnas av blomsterarrangemang, hur planeringar görs för att bevara uppvuxen natur och topografi. Sätt höga estetiska mål för alla byggnader och planering av områden. För ett lyckat resultat gäller det mer kompetens än stora investeringar. Bygg inga baksidor.

Hållbarhet och tillgänglighet – Vi vill att Trollbäcken skall bli ett föredöme inom inte bara kommunen utan i hela Stockholmsregionen för hur ett hållbart småskaligt samhälle kan skapas. Hur ser tillgängligheten till arbete, fritid och service ut? Kan vi i största möjliga mån lämna bilen hemma och gå? Ta lärdom av de erfarenheter som finns inom t.ex. Transition Town rörelsen in England. Investera i försöksbilpooler och lådcykelpooler (se t.ex. experiment i Kärrtorp och Bagarmossen). Skapa pool/ resurscenter för sällan använda verktyg. Lokalisera kultur och bred service även i Trollbäcken. Starta försöksverksamhet med lokalproduktion i Fornuddsparken. Låt Trollbäcken bli ett experimentområde för hållbara strategier. Varför inte med äldreboende och handelsträdgård i samverkan?

Social hållbarhet – Vi lever i ett ålders- och etniskt segregerat samhälle. Det skapar en stor social sårbarhet. Vi vill i Trollbäcken bygga broar mellan generationer och mellan individer. Vi vill öka interaktionen mellan de äldre i området och skolorna. Vi vill skapa en bred kulturell förståelse i Trollbäcken. Vi vill motverka den främlingsfientlighet som ökar i Europa, Sverige och faktiskt också just i Trollbäcken. Vi vill bygga integrerat istället för segregerat. Blanda funktioner och upplåtelseformer. Skapa mötesplatser där varje tillfälle ges t.ex. vid utbyggnad av äldreboende, av skola, av bostäder. Gör kulturen till mötesplats, satsa på bibliotek och andra funktioner i samhället där en daglig aktivitet pågår. Satsa på att tillgodose barns och ungdoms behov av lokaler, platser och stråk.

Fortsatt process

Samrådsredogörelse under våren och ett första förslag till ÖP under hösten 2015 med nytt samråd i 6 veckor. Granskningsförslag bör vara klart i augusti 2016 med samråd fram till 15 oktober. Slutlig ÖP bör kunna vara klar till november för beslut – den är ju ändå inte bindande.

Nästa ÖP bör tas fram 2019-2021 och då omfatta 20+30-talet och till 2060.

20-årigt och 40-årigt perspektiv

Att upprätta en översiktsplan på endast 20 års sikt anser vi vara ett alldeles för kort framtidsperspektiv. Vårt förslag är att de mer kända nulägesbehoven beskrivs för perioden 2017 – 2035 och att ett mer

visionärt synsätt anläggs för perioden 2035 – 2055 som samordnas med Södertörns och övrigas i Stockholmsregionen utvecklingsplaner. ÖP är ett levande dokument – inte låsande – det ska ses över och uppdateras varje mandatperiod om vart 4:e år.

Samrådshandlingen

Vi tolkar denna samrådshandling som ett bra programunderlag för kommande översiktsplan.

ÖP förslaget behöver starkare inriktning på regional samverkan och orsakssammanhang. Tyresö blir en mer och mer integrerad del av Storstockholmsregionen. I detta läge bör den regionala delen utsträcka sig in över våra grannkommuner och när det gäller infrastruktur omfatta hela Södertörn.

Områdena Skrubba, Älta och Gudö-Vendelsö bör funktionsmässigt integreras med Tyresö kommun.

Det skulle gynna Stockholms Stad om Skrubba förvaltades under Tyresö. Detta är inget nytt, utan har funnits i tankevärlden i minst 30 år – men ingen har tagit itu med genomförandet som bör bli en vinn-vinn situation för samtliga.

Likasa har vi den eftersatta utvecklingen av Södertörn – som har stora positiva utvecklingsmöjligheter kvar eftersom det mesta är orört.

Södertörn har direkt behov av att väg 73 snarast öppnas till E4-Syd mellan Ösmo och Vagnhärad.

KOMMENTARER TILL TYCK OM TYRESÖ

TYRESÖ ALLMÄNT

De tre visionerna

De båda alternativen ”Sammanhållet” och ”Stad och Land” skiljer sig åt genom graden av integritet i förhållande till stockholmsregionen. I alternativet ”Sammanhållet” står Tyresö på egna ben och expansionen sker i kommunens alla delar. I ”Stad och Land” relateras utvecklingen i Tyresö snarare till hela regionens förutsättningar. Expansionen sker i detta alternativ framförallt i Tyresö centrum och i mindre omfattning i kommunens satelliter.

Det tredje alternativet ”Jämförelse” är just ett jämförelsealternativ där utbyggnaden sker ad hoc, som i dag, med små frimärksplaner där mark blir tillgänglig. Förslaget saknar visioner men kan vara användbart i begränsad omfattning.

Vi tycker att den beskrivna uppdelningen i de två första sinsemellan olika förslagen saknar relevans.

Vi stöttar därför kommunens uppfattning om en syntes av de bägge alternativen där en utbyggnad av Tyresö centrum inte behöver motsättas av de för Trollbäcken framlagda idéerna av en utbyggnad av Alléplan och ett centrum i Skälsåtra. Det samlade utbyggnadsförslaget skulle kunna karaktäriseras som ”Ett lokalt fokus i ett regionalt perspektiv”.

Beroendet av Stockholm kommer naturligtvis alltid att vara stort avseende dess utbud av arbete, handel, kultur och nöje. Men vi tror också att just närheten till storstan stimulerar utvecklingen även i Tyresö.

Tyresö med sin närhet till orörd natur utgör en attraktiv boplats i en expanderande region. Med fler invånare i kommunen skapas underlag för utökad handel, närservice, skolor och fritidsaktiviteter och därmed också arbetsplatser.

Ökad kapacitet i kollektivtrafiken med tunnelbana till Tyresö kan bli en fysisk nödvändighet med en växande befolkning på Södertörn och Nynäsvägens begränsade kapacitet för bil- och busstrafik. Detta motsäger inte att kommunikationen mellan kommunens olika delar förbättras. Idag är t.ex. busstrafiken mellan Tyresö centrum och Trollbäcken så gles att den aldrig kan erbjuda ett reellt alternativ till privatbilismen. Det är av ytterst stor vikt att öka den interna kommunikationen för att minska privatbilismen på de korta distanserna och ge ungdomar större tillgång till fritidsutbud i Tyresö centrum.

Byggandet av stads- eller bygator längs vissa förbindelsestråk sympatiserar vi med. Längs dessa stråk kan en förtätning med flerfamiljshus ske som ett komplement till den utbredda villabebyggelsen.

Om dessa gator kommer i konflikt med de två ”gröna passager” som visas från Tyresö mot Nacka och Stockholm kan detta hanteras i den fysiska utformningen av bebyggelsen just i dessa avsnitt.

Skrubbatriangeln

Skrubbatriangelns industriområde ligger på Stockholms stads mark. Detta är inte logiskt. Området är naturligt knutet till Tyresö kommun och har t o m 135 som postnummer. Det är helt skilt från staden i övrigt. Vid en inkorporering med Tyresö kan det på ett än bättre sätt samplaneras med kommunen i övrigt och bereda plats för önskvärda omplaceringar av industrier. Även den nedlagda stenkrossen skulle med fördel kunna användas endera för industribebyggelse eller en större infartsparkering, kanske båda. Tidigare försök till inkorporering förefaller inte ha varit väl underbyggda och motiverade varför de fallit. Ett nytt försök rekommenderas snarast.

TROLLBÄCKEN SPECIFIKT

Trollbäcken allmänt

Sätt höga estetiska mål för all byggnation och planering och kräv hög kompetens och realistiska alternativ. Trollbäcken är ett attraktivt trädgårds- och villasamhälle och föreningen anser det viktigt att denna karaktär på helheten vidmakthålls även vid en utveckling mot viss förtätning, varierad bebyggelse och olika byggnadstyper.

I Trollbäcken har tre förtätningstråk pekats ut i "Sammanhållet", Fornuddsvägen-Skogsängsvägen, Kärrvägen och Vendelsövägen. Fornuddsvägen anser vi ska inte ingå i detta. Dels utgör den en säckgata (en bro över Drevviken löser inte detta problem, är överhuvudtaget ingen efterfrågad förbindelse och ska utgå som förslag) och dels ser vi utbyggnaden som ett hot mot Fornuddsparken.

Förtätning i Gudö och Skälsätra med närservice uppfattar vi som positivt. I Skälsätra vill vi också förorda att man utreder en ny skola som alternativ till den utbyggnad som just nu planläggs i Fornuddsparken. Detta ger en större spridning mellan kommunens centraliserade skolor, samt ger den skola åt Skälsätra som idag saknas.

I båda alternativen "Sammanhållet" och "Stad och land", utpekas Vendelsövägen som ett viktigt stråk med tät bebyggelse i form av en stadsgata. Nedan vill vi, under rubriken Vendelsövägen, ge ett konkret förslag på hur vi tycker att detta stråk kan utvecklas.

Fornuddsparken.

Fornuddsparken och dess närområde är en viktig grön oas inte bara för trollbäckenbor och den sträcker sig ända ner till och med Fornuddsgravarna. Parken bör bevaras och skall som park utvecklas, så att det även med fler boende i framtiden finns tillräckligt med gröna ytor för spontana aktiviteter och rekreation. För att minska bilåkandet till parken bör cykelparkeringar planeras där.

Som en av kommunens få riktiga parker, är det naturligtvis av största vikt att ingen ny yta av parken tas i anspråk för bebyggelse. Odlingslotter i en del av parken kan däremot vara ett positivt tillskott.

Föreningen menar att ett programarbete för hela Fornuddsparksområdet med näromgivning bör göras och inarbetas i översiktsplanen.

Naturstrategi

Det är positivt att många som väljer att flytta till Tyresö väljer just Trollbäcken, men det betyder också att vi blir fler som vill besöka och vistas vid vattennära områden, i naturen och i de väldigt få "gröna rum" som vi har i Trollbäcken.

Kommunen behöver en tydlig strategi om hur vi ska bevara och utveckla de naturområden som finns i Trollbäcken. Det gäller att se om det går att skapa fler "gröna ytor" på outnyttjad mark och framförallt öka tillgängligheten. En besiktning av naturområden är nödvändig för att besluta om åtgärder som att rensa/ta bort buskar och träd som dött, ersätta dessa och samtidigt planera för ökad tillgänglighet. T ex ett promenadstråk från Fornuddsgravarna till Södra delen av Fornuddsparken delvis på en upphöjd träbrygga ovan vassen. Utvecklingen av vattennära/gröna promenadstråk är mycket viktigt då Trollbäcken helt saknar strandskydd och att tillgängligheten till vatten är därmed mycket begränsad.

För att få ett ökat engagemang i Trollbäcken tror vi att odlingslotter kan vara ett positivt tillskott/initiativ att värna om växter och natur.

Föreningens förslag - Nya Allén

Vi stödjer i överensstämmelse med förslaget till översiktsplan att stråket Drevviken-Alléplan-Södergården utvecklas, förtätas och förtydligas till en stadsgata med handel och bostäder och att det sker enligt idéerna i

vårt förslag nedan. En förutsättning för ett lyckat resultat är en nersänkning av Gudöbroleden vid Alléplan vilket också ger nya byggrätter vid själva Alléplan. Vi anser att kommunen skall ta fram en fördjupad översiktsplan för detta område. Med planen som styrinstrument skapas förutsättningar att förverkliga ett nytt stråk ”Nya Allén” till en samlande stadsgata mellan västra och östra Trollbäcken – en stadsgata med höga arkitektoniska kvaliteter.

Vendelsövägen

Norra delen domineras idag av handel och kontor och södra delen av institutioner så som Kumla skola, biblioteket, kyrkan, fritidsgården, en snabbtanksanläggning och en handelsträdgård. Vid Södergården finns fem restauranger och en drivmedelsanläggning. Bostadsbebyggelse ligger insprängd längs hela stråket och består i huvudsak av villor. Största delen av marken är privatägd.

Gatubreddens norr om Alléplan ökas till 10-12m (två körfiler med kantstensparkering på ömse sidor). Trottoarer kantar gatan och alléträd ramar in trafiken. En karaktäristisk stadsgata med hög tillgänglighet.

Söder om Alléplan räcker nuvarande bredd (ca 7m). Gatan kompletteras med trottoarer och alléträd. Hela Vendelsövägen behåller sin hastighetsbegränsning på 30 km/t och bilar och cyklar samsas på samma yta. Området mellan Gudöbroleden och Vendelsövägen norr om Alléplan utvecklas till ett renodlat kvarter för kontor och handel (ev. studentbostäder). Genom ombildning av tomter eller servitut ordnas inlastning och personalparkering bakom byggnaderna.

Längs Vendelsövägen utvecklas alternativa bostadsformer som komplement till Trollbäckens utbredda villabebyggelse. Vid Södergården förtätas med flerbostadshus på mark som idag upptas av parkering. Parkeringsgarage under mark ersätter. På lämpliga platser längs med hela Vendelsövägen kan med fördel en ny typ av stadsradhus införas.

Gudöbroleden

Idag delas Trollbäcken, på ett olyckligt sätt av Gudöbroleden, i en västlig och en östlig del. Detta fungerar kanske bra för biltrafiken men dåligt för fotgängare och cyklister (för att inte tala om boende längs leden som störs av höga buller). Mellan Skogsängsvägen i norr och Sofieberg i söder finns endast tre passager och alla under leden varav två vid Alléplan. Ur sambands-, miljö- och trygghetssynpunkt är detta en mycket påver lösning.

Gudöbroleden, sänks som ett minimalalternativ från Orrvägen till mitt för Stamvägen och leds i en tunnel under Alléplan. Som ett mer omfattande alternativ sänks leden på en så lång sträcka att Orrvägen och Stamvägen tillåts korsa över Gudöbroleden. Det öppna vägschaktet utformas med stor omsorg (se t.ex. Nynäsvägen vid Globen), med planteringar och bullerdämpande åtgärder. En ny växtbevuxen mur föreslås som ett alternativ till dagens skräpiga plank mellan affärskvarterens baksida och leden.

Buss- och cykeltrafik längs Gudöbroleden leds upp på Alléplan. In och utfarterna från leden till Trollbäckens koncentreras till två punkter dvs. i vardera änden på Vendelsövägen vid Skogsängsvägen i norr och vid Sofiebergsvägen i söder. För att öka framkomligheten ordnas cirkulationsplatser med tillräcklig diameter för effektiva flöden. Dessa punkter utformas med stor omsorg och bildar infarter till Trollbäckens stadsgata - den nya Allén - förbi torget Alléplan.

Torget Alléplan

Med Alléplan befriad från genomfartstrafik kan det bli ett torg som en attraktiv länk mellan Trollbäckens östra och västra delar. Vendelsövägen bildar ett obrutet stråk från norr till söder. Runt torget skapas nya byggrätter med plats för t.ex. bostäder, butiker, bibliotek, nytt seniorboende (nära vårdcentral, apotek och affärer) och gärna en plats för unga att samlas vid, dvs. ett torg för alla generationer.

En busshållplats ordnas tillgängligt och bekvämt under tak på en del av torgytan. Parkering kan med fördel förläggas under torget, enligt kommunens förslag till ÖP. En billigare lösning är att parkeringen finns kvar på torget men att en större bilfri zon skapas i södervänt läge för t.ex. torghandel och uteservering.

Två målpunkter

I början och slutet av det planerade stråket längs Vendelsövägen - den nya Allén - föreslår vi en målpunkt i vardera ända. Vid Södergården ligger idag fem restauranger. Varför inte låta detta utvecklas till ett restaurangtorg runt ett kringbyggt gårdsrum? I norr vid Drevviken på fastigheten som idag har en plastfabrik kan ett nytt sport-och kulturcentrum för Trollbäcken förläggas med park ner mot sjön. Gör en fin plats och ett utflyktsmål vid bryggan i slutet av stråket. Varför inte placera den ena av de två konsthallar ÖP förslaget menar att Tyresö har underlag för 2035? Tänk ett utflyktsmål för hela Stockholmsregionen när

man åker skridskor på Drevviken på vintern eller paddlar kanot på sommaren, eller besöker konsthallen som helgutflykt.

Nytt stråk till Tyresö centrum

Dagens gång- och cykelvägar mellan Alléplan och Tyresö centrum utgörs av biltrafikerade leder i sicksack mellan områdena. Ett lugnare promenad- och cykelstråk med riktning närmaste vägen är önskvärt. Stråket utformas med enhetlig beläggning och god belysning. Ett sådant stråk skulle även kunna trafikeras med en skyttel i form av en eldriven minibuss. Stråket startar från Alléplan och söker sig vidare genast vägen mot Tyresö centrum.

Skälsätra

Skälsätra utpekats i framtidsbilden Sammanhållet och i Jämförelsealternativet som en tät bebyggelse vilket föreningen uppskattar och stödjer. Skälsätra hölls medvetet tillbaka i sin utveckling i Trollbäcken - liksom det mesta av Markis Lagergrens ägor öster om slottet, efter det att kommunen bildades 1935. Skälsätra bestod rätt länge av två stora stamfastigheter med trädgårdsmästerier, Skälsätra 1 och Skälsätra 2 som avstyckats från Kumla Herrgårds ägor redan på 1910-talet.

Att inte VA drogs fram förrän 1980 har hämmat Skälsättras utveckling fram till idag. Därför finns en hel del obebyggd mark ovanför Pelles väg och på båda sidor om Långsjövägens förlängning. Här bör en total översyn ske för ny bebyggelse med bostäder, skola, lekpark/park.

I närheten av Skälsättravägens slut vid Långsjövägen och i närheten av förskolan Kattfoten bör en ny skola 1-6 byggas, som avlastar både Sofiebergsskolan och Fornuddsskolan. En park med tillhörande lekpark bör anläggas.

Utöver detta ska nu busslinjen snarast börja trafikera Skälsättravägen - Långsjövägen. SL har varit med på detta i drygt 10 år nu, i avvaktan på Tyresö kommuns justering av Långsjövägen och komplettering med trottoar.

Helhetsperspektiv på gaturum och stråk

Gaturummet tillhör området och skapar också en identitet och karaktär. Bebyggelse i förhållande till gatuliv, vegetation samt belysning och trottoarer bidrar till gaturummets karaktär och identitet. Vid förtätning och avstyckning av villatomter kan ett gaturum förändras radikalt. Vid bygglov, bedöm helheten, och inte bara tomten. En detaljplan för området bör utformas så att den följer varje delområdes karaktär och medverkar till att understödja denna.

Gång- och cykelstråk ska utformas med god arkitektur, bra ytskikt, god belysning och ändamålsenliga och vackra attribut som t.ex. papperskorgar, bänkar, räcken, belysning, skyltar. Gör belysningsplaner för Trollbäckens olika delar.

KOMMENTARER TILL VISION & VERKLIGHET

Rubricering med **VERSALER** respektive **feta versalgemena** i detta avsnitt överensstämmer med rubriceringen i dokumentet.

MED NATUREN RUNT KRÖKEN

Det finns inga kommentarer om Trollbäcken. Vi anser att gång- och cykelstråk från Trollbäcken till sammanhängande naturområden inklusive Tyresta naturreservat bör skapas.

Aktuell statistik visar att majoriteten nyinflyttade till Tyresö kommun valt att flytta till Krusboda och Trollbäcken, vilket är väldigt positivt. Men det innebär också att vi blir fler som ska dela på de ”gröna rum” och fina naturområden som finns tillgängliga. Till skillnad från området Krusboda som ligger i direkt anknäytning till stora Alby Fritidsområde som erbjuder stora gröna ytor för diverse rekreation – så har vi i Trollbäcken endast Fornuddsparken. Denna har nyligen fått ett uppskattat komplement med utegym och lekpark. De fria gräsytona som finns idag och används för spontana aktiviteter såsom brännbollsspel, picknick, drakflygning och andra sociala aktiviteter behövs och får inte reduceras.

VATTEN ÄR EN GRUNDFÖRUTSÄTTNING

Vattnet i Tyresö 2035

Vi vill påpeka följande: Tyresåns sjösystem är Södertörns största sammanhängande sjösystem och går genom många av Södertörns kommuner. Vattensystemet avskildes från Östersjöns vatten redan på bronsåldern men har sedan svensk medeltid utnyttjats industriellt med påföljande utsläpp. Det senaste århundradets utsläpp från jordbruk, industrier, nerlagt kärnkraftverk och allmänna sanitetsanläggningar samt luftföroreningar och dagvatten har skapat ett övergött vattensystem med vissa mängder tungmetaller i framför allt Magelungen som nu sakta via sedimenten avsöndras sig ut via Tyresö kommuns del av sjösystemet till Kalvfjärden och Östersjön. De flesta direkta utsläpp är sedan några år stoppade och sjösystemet är idag något bättre än för några årtionden sedan.

Tyresös sjöar i Tyresåns slutdel av sjösystemet med Drevviken, Gudö Å, Långsjön, Tyresö-Flaten, Nyfors och Albysjön är de mest förorenade och släpper ut sitt vatten i den känsliga Kalvfjärden som är en smal något tillsluten vik av Östersjön. Under 1920 och 1930-talet var sjöarna riktigt bra och var ett stort försäljningsargument när Kumla-Trollbäckenområdet styckades och exploaterades som villa- och fritidsområde. Sjöarna sågs som attraktiva badsjöar med simtävlingar och ett flertal anlagda badplatser och sjöarna var fulla av fisk och skaldjur (kräftor).

Alla har rätt till stränderna

Här nämns att strandskyddet skulle kunna återinföras eftersom Trollbäcken saknar sådant. Detta anser föreningen att man bör analysera i samband med inventering av idag allmänna platser vid stränderna. Under 1920- och 1930-talets avstyckningskartor och 1940- och 1950-talets byggnadsplaner avsattes mindre allmänningar som möjligheter för dem som inte hade sjötomt att ändå komma ner till sjösystemets stränder för bad, fiske och båtmöjlighet. Dessa små allmänningar har idag ofta vuxit igen med sly och använts som tipplats för trädgårdsavfall – de bör av kommunen idag rensas och rustas upp till parkmark. Se också ovan under Naturstrategi.

EN AKTIV KOMMUN

Båtklubbar, båtliv, bryggliv

Föreningen vill framhålla: Beskrivningen av båtliv och problemanalys känns i stort sett riktig. Det som kallas gästhamn i Drevviken vid Fornudden är en förenings brygga. Vi ser dock gärna fram mot fler småbåtar och segeljollar på Drevviken och dess sjösystem.

Fler anläggningar för kultur och fritid

Föreningen instämmer i att biblioteket kan placeras intill nya Alléplan och ha en scen för det lokala kulturlivet och i behovet av föreningsgård med samlingslokal. På fastigheten vid Drevviken som idag har en plastfabrik kan ett nytt sport- och naturcentrum för Trollbäcken förläggas med park ner mot sjön. En plats för alla i Tyresö och dess närhet för skridskoåkning, skridskosegling, kanotpaddling, segling med jollar mm.

Lekplatser och plaskdammar

Under denna rubrik står att det är bara Fornuddsparken, parken kring Tyresö slott och Stadsparken som är tydliga parker och att Fornuddsparken så långt möjligt bör bevaras och utvecklas. Detta håller föreningen med om eftersom parken är det enda gemensamma grönområdet i denna del av samhället.

KULTURMILJÖER I SAMHÄLLSBYGGET

I förslaget nämns inte Trollbäcken.

Kumla Herrgård

Kumla Herrgård är unik, den är en av kommunens två stamfastigheter och därmed har den ett stort kulturhistoriskt värde. Ett villasamhälle som Trollbäcken har kulturella värden som bör omhändertas i översiktsplanen.

Fram till dess att Kumla Herrgård renoverades på ideell basis av Kumla Herrgårds Bygdegårdsförening under 80-talet var fastigheten övergiven och förfallen. 1,6 milj. av de ca 9,5 som restaureringen kostade

svarade bygdegårdsföreningen för via egna lån, stort ideellt arbete och engagemang och dessutom 18 års ideell förvaltning.

Det är viktigt att Kumla Herrgård fortsätter att vara i kommunal ägo så att den insats som gjorts en gång nu förvaltas av kommunen för alla kommuninvånarens bästa och inte kapitaliseras i ett privat ägande. Föreningen motsäger sig å det bestämdaste ett privat ägande av denna fastighet. I dagsläget är Kumla Herrgård också en av få tillgängliga samlingslokaler i Trollbäcken, och bör så fortsätta att vara. Föreningen vill att kommunen tar ansvar för den omgivande park- och naturmarken och gör den till en tillgänglig och attraktiv plats för såväl fastigheten som för badgäster sommartid. Det är också viktigt att det stråk som idag går över fastigheten till Kumlabadet öppnas upp och görs som en tydlig tillgänglig väg för allmänheten. Vi motsäger oss att byggrätten i pågående detaljplaneförslag utnyttjas då park och promenadstråk därmed kapas av för allmänheten, samt att värdefull vegetation av gamla ekar ödeläggs. Den outnyttjade byggrätten bör tas bort ur planen.

Kumla Herrgårds Bygdegårdsförenings styrelse fick, vid förvaltningens överlåtelse till kommunen, starka uttalanden om kommunens avsikt att långsiktigt behålla herrgården med dess nuvarande inriktning. Föreningen vill slå vakt om herrgårdens säkrade framtid.

BOSTÄDER TILL ALLA

I översiktsplanen från 2008 är ett mål att det ska finnas varierade bostadsområden och bebyggelse typer i Trollbäcken och det håller föreningen med om.

I förslaget till översiktsplan talas om att för kommunen planera för i genomsnitt minst 300 nya bostäder per år fram till 2035 för att klara en ökning från idag 45 000 till 60 000 år 2035. Hur många av dessa ska Trollbäcken svara för utan att karaktären av villasamhälle förändras?

I ÖP 2008 stod det: ”ca 100 bostäder de närmaste 15 åren dvs 2008 till 2023 i Trollbäcken.

Idag förtätas Trollbäcken intensivt med prefabricerad typhusbebyggelse. Områdets karaktär av blandad bebyggelse med stora träd och klippor, håller delvis på att gå förlorad. Tomter styckas av, klippor sprängs bort, stora träd och trädgångar faller. Ny bebyggelse är sällan anpassad till platsens topografi och/eller karaktär.

Trollbäcken har idag ca 1/3 av invånarna (28% 2012) som bor på 1/8 av ytan (8km²/69km²). Föreningen anser därför att Trollbäcken inte kan svara för 1/3 av befolkningsökningen utan att på ett allvarligt negativt sätt ändra på Trollbäckens karaktär av villstad.

En framtida förtätning bör koncentreras till det nya stråket Drevviken-Alléplan-Södergården. Här kan också olika upplåtelseformer prövas.

Det behövs bostäder såväl för äldre som vill bo kvar i Trollbäcken som för ungdomar som just flyttat hemifrån. Alléplan är en bra plats att bo på om man bor smått. Förtäta t ex kring Alléplan. Förtäta också där det i dag är parkering längs Kumla Allé och utmed Vendelsövägen vid Shell och OKQ8 och i Skäl-sätra.

En översyn och uppdatering av de föråldrade gamla detaljplanerna (byggnadsplanerna) till nya tidsaktuella detaljplaner ser vi fram mot. Värna om den karaktäristiska villastrukturen som många uppskattar. Värna också om den karaktäristiska vegetationen och de stora träden. Skapa möjligheter för boende i parhus, kedjehus, atriumhus eller andra tätare bebyggelser där kvarteren tillåter det utan att helhetskaraktären av villasamhälle går förlorad.

NÄRA NÄRINGS-LIVET

Industriområdet vid Trollbäckens IP bör inte omvandlas till bostäder som förslaget anger. Platsen lämpar sig för lokaler med småskalig verksamhet av hantverkstyp eller småkontor och svarar därför mot det som uttrycks i ÖP förslaget om ”verksamheter som med fördel ligger i en stadsmiljö blandad med bostäder.” Om kraftledningen mellan Tyresö och Stockholm vid Skrubba Malmväg grävs ner skapas plats för nya funktioner t ex näringsliv och om kraftledningen över Fornuddens bebyggelse förläggs som sjöledning skapas nya byggmöjligheter.

Shoppingutbudet kan öka

En komplettering av närhandeln i Trollbäcken kan ske genom föreningens idéförslag – nya Allén inklusive torget Alléplan.

”HÖGT BETYGG TILL SKOLAN” (2035!)

Att Tyresö 2014 enligt Lärarförbundet hade ranking 233 av landets 290 kommuner och året dessförinnan 225 visar att utvecklingen av skolresultaten går åt fel håll.

Tyresö har stora utmaningar för att vända den negativa trenden. Det behövs mindre klasser och skolenheter som gör att alla barn syns och får möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar. Fortsatt satsning på ökad idrott i skolan ökar barnens stimulans- och koncentrationsförmåga. Alla skolkök ska erbjuda Sveriges bästa skolmat. Ska Tyresö vara en attraktiv kommun framöver så är det ett måste att skolresultaten i Tyresös skolor ökar och därmed närmar sig snittet i Sverige. I översiktsplanen bör man skapa förutsättningar för att nya skolbyggnader placeras rätt med tillräckliga ytor för aktuella och framtida behov.

Nya tag behövs nu

Det föreslås en satsning på färre skolenheter men samtidigt att ”alla barn ska ha nära till en skola”. Föreningen anser att detta är motstridigt. Istället för att dubbla Fornuddsskolan vilket man håller på att planlägga kan man bygga nya skolor närmare barnen t.ex. i Skälsätra.

Fornuddens skola är nedgången och i behov av att ersättas med ny skola alternativt totalt byggas om. En fördubbling planeras. Att ta i anspråk mark inom Fornuddsparken synes mindre väl genomtänkt. Bättre då att renovera eller riva och ersätta på befintlig plats med tillfällig skolverksamhet i paviljonger uppställda på andra sidan vägen under byggtiden.

Tanken på koncentration till stora skolenheter på bekostnad av småskaligheten synes otidsenlig och domineras av ekonomiska synpunkter på bekostnad av elevernas studiemiljö.

Inom Skälsätraområdet synes ett närliggande behov av skola behöva inplaneras, särskilt som bostadsbebyggelse också ska tillkomma. I närheten av Skälsätravägens slut vid Långsjövägen och i närheten av förskolan Kattfoten bör en ny skola 1-6 byggas, som avlastar både Sofiebergsskolan och Fornuddsskolan. En park med tillhörande lekpark bör planeras in.

Fornuddens skola – Arkitektur och mötesplats.

När ombyggnad/nybyggnad sker av Fornuddens skola, satsa på högkvalitativ arkitektur. Fornudden, liksom så många andra skolor, är ett provisorium från 70-talet som permanentats till idag slitna lokaler. När skolan ska byggas ska det göras med krav på god arkitektur. Gärna arkitektävling i tidigt skede. Bygg en aula som kan dubbelt användas som samlingssal av andra utanför skolan. Gör skolan till en samlingspunkt, också med en vacker ytermiljö med belysning på skolgård i barnens höjd. Stor del av året är barnen i skolan i mörker – uppmuntra till utevistelse genom bra och inspirerande belysning. Stor uppmärksamhet riktas just nu mot skolor och lärande – gör Trollbäckens skolor till ett föredöme kring pedagogisk miljö och bra arkitektur. Men bygg inte i Fornuddsparken.

HÅLLBARA RESOR OCH TRANSPORTER

Fler och bättre cykelvägar

Föreningen håller med om att tvärförbindelserna med cykel är bättre än med bil – exempelvis genom naturområdena mellan Tyresö Strand och Trollbäcken bör det bara finnas gång- och cykelvägar. För att minska bilåkandet inom Trollbäcken bör cyklingsbefrämjande åtgärder göras tex planering av cykelparkeeringar och cykelstråk. En ny led mellan Alléplan och Tyresö C bör skapas.

Gör en belysningsplan för Trollbäcken med vackert belysta huvudstråk, t ex stråket från Alléplan mot Fornuddens skola, och från Fornuddens skola upp mot Kumla Allé. Stråk som används av många barn och vuxna dagligen.

Högre kapacitet i kollektivtrafiken

Under denna rubrik står att de viktigaste knutpunkterna för busstrafik inom Tyresö kommun kommer att vara Tyresö centrum och Trollbäckens centrum vilket stämmer. Men platser för bussuppställning och tidreglering vid Alléplan kan bara bli i mycket liten omfattning. Det står också att det behövs många fler busskörfält inom kommunen, framför allt längs Tyresövägen och Gudöbroleden. Detta betyder att Gudöbroleden på allvar måste utredas särskilt med tanke på att Länsstyrelsen rekommenderar Gudöbroleden, Skrubba Malmväg, Bollmoravägen som vägar för farligt gods.

Kollektivtrafiken på lång sikt

Under denna rubrik står det att skulle kunna bli så att vissa andra infartsparkeringar inte används så mycket och en del kan tas bort vilket ger mark att bygga på i Trollbäcken, Tyresö Strand och Östra Tyresö. Den vid Alléplan bör flyttas till Skrubbaområdet.

Det står i förslaget att tunnelbanan på sikt kan förlängas söderut mot Handen och att det skulle kunna ersätta mycket av busstrafiken som i dag går på Gudöbroleden. Detta kan ske i det långa perspektivet. Tunnelbanans framdragning i tunnel från Skarpnäck genom Tyresö är en regional fråga som främst hör ihop med utvecklingen av Vendelsö och Handen. En eventuell T-banestation i Trollbäcken påverkar givetvis Trollbäckens utveckling och bör analyseras så att negativa och positiva sidor kommer fram tydligt för bedömning.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

Trollbäckens kraftledningar som ligger närmare bebyggelse än 100 meter bör snarast dras om och grävas ner eller läggas sjövägen från Trångsund och till ställverk m.m.

Teleledning och fiberkablar bör alltid grävas ner.

MED HÄLSAN I BEHÅLL

Tyst i Tyresö?

Det står att finns höga bullernivåer främst längs Gudöbroleden och att kommunen ska göra ny bullerkartläggning som i det fortsatta arbetet blir underlag för ÖP och för åtgärder där buller sker över gränsvärdena. Föreningen anser att kommunen snarast ska göra bullerkonsekvenser särskilt för Gudöbroleden med olika antaganden om framtida befolkningsökning i Vendelsö/Haninge.

En riskanalys räcker hela vägen

Det står att Länsstyrelsen rekommenderar Gudöbroleden som väg för farligt gods och att bränsle till drivmedelsanläggningar i kommunen transporteras här. De två bensinmackarna vid gamla Vendelsövägen kan troligen komma att avvecklas. Vilket gör farliga transporter på Gudöbroleden till en regional fråga. Föreningen anser att kommunen snarast ska ta fram en riskanalys för farligt gods på Gudöbroleden med konsekvenser för närliggande bebyggelse och förutsättningarna för ny bebyggelse vid leden. Detta har stor betydelse för utvecklingen av sträckan Drevviken-Alléplan-Södergården.

SAMMANFATTNING AV OVANSTÅENDE SYNPUNKTER

Sammanfattningen finns också som separat dokument.

Processen och samrådshandlingen

Samrådshandlingen har en gedigen bakgrundsframställning och utgör ett bra programunderlag för förslaget till översiktsplan Vi föreslår att kommunen utöver det föreslagna 20-åriga perspektivet som mer handlar om realiserbara åtgärder också anlägger ett 40-årigt perspektiv för framtida inriktning.

ÖP förslaget allmänt

Trollbäcken är ett attraktivt trädgårds- och villasamhälle och föreningen anser det viktigt att denna karaktär behålls även vid en viss förtätning i den centrala delen och med en varierad bebyggelse och olika byggnadstyper.

Trots att Trollbäcken har en tredjedel av kommunens innevånare är kommundelen nästan inte behandlad i Tyck om Tyresö vilket bör åtgärdas i kommande planförslag.

Ett mer regionalt Södertörnsperspektiv på de framtida kommunikationerna bör redovisas.

Föreningen anser att man i arbetet med översiktsplanen ska framhålla att utformningen av den byggda miljön ska göras med höga estetiska ambitioner samt att ett tydligare barn- och ungdomsperspektiv bör arbetas in i förslaget. Kommunen behöver en stadsarkitekt igen.

Trollbäcken allmänt

Vi anser att den beskrivna uppdelningen i de två första framtidsbilderna saknar relevans. Vi ser hellre en framtidsbild som en kombination av de båda bildernas och jämförelsealternativets positiva delar.

Förtäta gärna längs stråken Skogsängsvägen, Kärrvägen och Vendelsövägen men bygg inte ut Fornuddsvägen och bygg inte en bro över Drevviken. Fördela utbyggnadsbehovet av skolor till de olika delarna av Trollbäcken istället för att lägga ner och centralisera till större enheter.

Föreningens förslag - Nya Allén

Vi stödjer i överensstämmelse med förslaget till översiktsplan att stråket Drevviken-Alléplan-Södergården utvecklas, förtätas och förtydligas till en stadsgata med handel och bostäder och vill se att det sker enligt idéerna i vårt förslag ”Nya Allén”. En förutsättning för ett lyckat resultat är en nersänkning av Gudöbroleden vid Alléplan vilket också ger nya byggrätter vid själva Alléplan. Vi anser att kommunen skall ta fram en fördjupad översiktsplan för detta område. Med planen som styrinstrument skapas förutsättningar att förverkliga stråket ”Nya Allén” till en samlande stadsgata mellan västra och östra Trollbäcken – en stadsgata med höga arkitektoniska kvaliteter.

Naturstrategi

Kommunen behöver en tydlig strategi om hur vi ska bevara och utveckla de naturområden som finns i Trollbäcken. Det gäller att se om det går att skapa fler ”gröna ytor” på outnyttjad mark och framförallt öka tillgängligheten.

Vi tycker att odlingslotter kan vara ett positivt tillskott/initiativ för att få ett ökat engagemang för att värna om växter och natur i Trollbäcken.

Fornuddsparksområdet

Fornuddsparken är en viktig grön oas inte bara för trollbäckenbor och den sträcker sig ända ner till och med Fornuddsgravarna. Parken bör bevaras och utvecklas så att det även med fler boende i framtiden finns tillräckligt med gröna ytor för spontana aktiviteter och rekreation.

Som en av kommunens få parker är det naturligtvis av största vikt att ingen ny yta av parken tas i anspråk för bebyggelse. Odlingslotter i en del av parken kan däremot vara ett positivt tillskott.

Föreningen menar att ett programarbete för hela Fornuddsparksområdet med näromgivning bör göras och inarbetas i översiktsplanen.

Skälsätra

Satsa på Skälsätra för en medeltät bebyggelse med god service, skola, lekplats, park och med god bussförbindelse och säkra gång- och cykelstråk.

Trollbäcken 20 april 2015

Trollbäckens Egnahemsförening